

ÇIKMIŞ SORULAR

HÂKİMLİK-HMGs

İDARİ YARGILAMA USUL HUKUKU

Metin KAYA

Konularına Göre Tasnif Edilmiş
Tamamı Çözümlü Soru Bankası

359 soru

2026

2.BASKI

YAYINLARI

HAKİMLİK HMGS
ÇIKMIŞ SORULAR

İDARİ YARGILAMA

USUL HUKUKU

Metin KAYA

KİTABA DAİR
GÜNCELLEMELERİ
QR KODDAN TAKİP
EDEBİLİRSİNİZ.

Genel Yayın Yönetmeni

Metin KAYA

ISBN

978-625-93027-2-0

DİZGİ/GRAFİK TASARIM

DCG (Masaüstü Yayıncılık & Grafik Tasarım)

KAPAK TASARIMI

DCG (Masaüstü Yayıncılık & Grafik Tasarım)

MATBAA İLETİŞİM

ARCS Matbaacılık

Zübeyde Hanım Mahallesi

Aslanbey Caddesi Tuna Han

No: 101/2D İskitler/Ankara

Matbaa Sertifika No: 49427

Bu kitabın her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, kitabın tamamının veya bir kısmının **İmtiyaz Basım Yayın Eğitim Dan. ve Tic. Ltd. Şti.**'nin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve kitabın hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

ÖNSÖZ

Sevgili öğrenciler merhaba

Hakimlik ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı Çıkmış Sorular Kitabı tamamı çözümlü modüler setten oluşmaktadır. Sette, 2005-2025 arası Adli ve İdari Hakimlik, 2024 ve 2025 Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı, 2005-2025 KPSS, 2005-2025 Kaymakam Adaylığı Sınavı ve 2020-2024 İcra Müdürlüğü soruları bulunmaktadır.

Soru bankası tamamen ÖSYM'nin orijinal sorularından oluşmaktadır. Ancak mevzuat değişiklikleri güncellenerek sorulara işlenmiştir. Ayrıca iptal edilen sorular düzeltilerek kullanılmıştır. Bu anlamıyla uyarılama soru kullanılmamıştır. Bu soru bankasını hazırlamakta ki gayemiz tüm öğrencileri tatmin edecek içeriğe sahip nitelikli çözüm yazmaktır. Önceden hazırlanmış sorunun öğrenciler nezdinde başucu kaynak olarak kabulü açıklamanın nitelikli olmasından geçmektedir.

Soru çözümlerinin açıklamasında birden fazla yöntem kullanıldı. Öncelikle konular tasnif edildi ve ilgili konunun ilk sorusu detaylı bir şekilde tüm yönleriyle açıklandı. İlk sorularda açıklamaların tüm yönleriyle yapılmasındaki amacımız öğrencilerin tekrardan konu anlatım kitaplarına dönmesi ihtiyacını ortadan kaldırmaktır. Tüm yönleriyle açıklamaları yapılan sorularda ayrıca karıştırılma ihtimali olan kısımlar için uyarıcı notlar eklendi. İkinci olarak yalnızca doğru cevabı açıklamakla yetinmedik; ayrıca diğer şıkların neden yanlış veya doğru olduğunu açıkladık. Çoktan seçmeli sınavlarda çalışma yöntemi olarak görsel hafızaya hitap eden şematik açıklamalar öğrencilerde konunun daha fazla kalıcılığını sağlamaktadır. Üçüncü olarak bazı derslerde soruların açıklamalarında şematik yöntem kullanıldı. Kitabı çözmeye başladığınızda yüzlerce tabloyla karşılaşacaksınız.

Hakimlik sınavına hazırlanan öğrencilerimizin özgün soru bankamıza ilgisi dili ve soru tarzı itibarıyla sınava yakınlığıdır. Yayın serimize çıkmış soruların eklenmesiyle öğrencilerimize hem çıkması muhtemel soruları hem de önceki yıllarda çıkmış soruları bir arada çözmeye imkanını sağlıyoruz.

Kitaba ilişkin yorum, öneri ve eleştirilerinizi imtiyazhakimlik@gmail.com adresimize gönderebilirsiniz.

Tüm öğrencilerimize faydalı olması dileğiyle

Şubat-2026

İÇİNDEKİLER

1.Bölüm

İdari Yargı Genel Özellikler.....	1
-----------------------------------	---

2. Bölüm

İdari Yargı Örgütleri	19
-----------------------------	----

3. Bölüm

Görev Yetki Süre Hüsümet	63
--------------------------------	----

4. Bölüm

Özel Yargılama Usulü - Yürütmenin Durdurulması	128
--	-----

5. Bölüm

Davaların Açılması ve Yürütülmesi	157
---	-----

6. Bölüm

Kanun Yolları	213
---------------------	-----

7. Bölüm

Pratik Olay Soruları	233
----------------------------	-----

1

1. BÖLÜM

2025 – KPSS

1. “İdare Mahkemesi kararının incelenmesinden, kararın hüküm kısmında (...) Disiplin kurulunca soruşturma kapsamında yer alan bütün memurlar hakkında verilen kararın tamamının iptal edildiği görülmektedir. Oysa dava, soruşturma kapsamında yer alanlardan biri olan davacı tarafından açılmış olup anılan kararın kendisine ilişkin kısmının iptalinin davacı tarafından istenildiği açıktır. Bu durumda (...) Disiplin kurulunun kararının ilişkin kısmının iptal edilmesi gerekirken diğer memurlara ilişkin kısmın da dahil edilmesiyle tamamının iptal edilerek verilen kararda hukuka uyarlık bulunmamaktadır.”

Danıştay’ın bu kararında idare Mahkemesi kararını hukuka aykırı bulmasının aşağıdaki ilkelerden hangisinin doğrudan sonucu olduğu söylenebilir?

- A) Taleple bağıllık B) Resenn araştırma C) Tabi hâkim
D) Silahların eşitliği E) Usul ekonomisi

Çözüm

Danıştay kararı incelendiğinde davacının yalnızca kendisine yönelik disiplin cezasının iptali için dava açtığı anlaşılmaktadır. Ancak mahkeme tüm memurlar ilişkin kısmının da iptal etmiştir. Gerek idari yargıda gerekse adli yargıda mahkemeler, kural olarak yalnızca kendilerinden talep edilen hususlarda karar verebilirler. Taleple bağıllık ilkesi olarak tanımlanan bu ilke, aksi kanunlarda öngörülmedikçe hem adli hem de idari yargıda hukukun en önemli ilkelerinden biri olarak uygulanmaktadır. İdari yargılamada mahkemeler taleple bağıllık ilkesinin sonucu olarak iptal davalarında yalnızca dava dilekçesinde iptali istenen işlem hakkında; tam yargı davalarında ise yine dava dilekçesinde talep edilen miktarına kadar hüküm kurabilir. Yanıt, A seçeneği

Dikkat: Taleple bağıllık ilkesi İdari Yargılama Usul Kanunu’nda açıkça düzenlenmemiştir. Ancak hukukun genel ilkelerinden biri olarak idari yargıda kural olarak uygulanmaktadır.

2024 – İYÖS

2. İstanbul’da ikamet eden Kubilay’ın, merkezi Ankara’da bulunan bir kamu tüzel kişinin işlemine karşı idari yargıda açtığı iptal davasının ilk derece yargılamasında savcının esas hakkındaki yazılı düşüncesi alınarak taraflara tebliğ ediliyor.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’na göre Kubilay’ın açtığı bu davanın, aşağıdakilerden hangisinde görüldüğü söylenebilir?

- A) İstanbul idare mahkemesi B) Ankara idare mahkemesi
C) Ankara Bölge İdare Mahkemesi D) İstanbul Bölge İdare Mahkemesi
E) Danıştay

Çözüm

Soru idari yargı teşkilatında hangi mahkemelerde savcılık makamının olduğuna ilişkin bilgiyi ölçmeyi amaçlamaktadır. İdari yargı teşkilatında savcılık makamı yalnızca Danıştay’da bulunmaktadır. Savcılar, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştay’da görülen dava dosyalarından kendilerine havale olunanları Başsavcı adına incelerler ve esas hakkındaki düşüncelerini, bir ay içinde gerekçeli ve yazılı olarak verirler. Taraflar, tebliğden itibaren on gün içinde görüşlerini yazılı olarak bildirebilirler. Yanıt, E seçeneği

2022 – Adli İdari Hakimlik

3. Sinop İl Özel İdaresi tarafından tesis edilen ruhsat talebinin reddi işlemine karşı Samsun İdare Mahkemesinde iptal davası açılıyor. Yargılama sonucunda Mahkeme, dava konusu işlemin iptaline hükmediyor.

Samsun İdare Mahkemesi tarafından verilen iptal kararının, davacıya ruhsat verilmiş olduğu anlamına gelmemesi 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun aşağıdaki hükümlerinden hangisinin sonucudur?

- A) İdari mahkemeler, idari eylem ve işlem niteliğinde yargı kararı veremez.
- B) Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.
- C) İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler.
- D) Temyiz incelemesi sonucunda verilen bozma kararı üzerine ilgili merci, dosyayı öncelikle inceler ve yeniden karar verir.
- E) İdari mahkemelerde dava açılması dava edilen idari işlemin yürütülmesini durdurmaz.

Çözüm

2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu'na göre idari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler. Samsun İdare Mahkemesi tarafından verilen iptal kararının, davacıya ruhsat verilmiş olduğu anlamına gelmemesi, yargı yerlerinin hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı işlem yapmasının sonucu olarak idari işlem veya eylem niteliğinde karar alamamasının sonucudur.

İdari yargı yetkisinin hukuka uygunluk denetimiyle sınırlı olmasının sonucu olarak mahkemeler yalnızca bir idari işlemin hukuka aykırı olduğunun tespit edip iptal etmekle mükelleftir. Sonrasında iptal kararının sonucu idare yerine geçerek işlemi tesis etme yetkisine sahip değildir. Aksi durumda yargı yürütmenin görev alanına giren konuda işlem tesis eder ki bu durumda fonksiyon gasbına neden olur. İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 28. maddesine göre Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez.

Söz konusu olayda da ruhsat talebinin reddine ilişkin Sinop İl Özel İdaresi kararına karşı açılan davada Sinop İdare Mahkemesince idarece tesis edilen işlemin iptal edilmesi sonrasında süreç şöyle ilerleyecektir. Mahkeme kararının tebliğinden itibaren Sinop İl Özel İdaresi karara uyarak en geç 30 gün içerisinde daha önce verdiği kararı kaldırarak mahkeme kararına uygun bir şekilde yeniden işlem tesis etmesi gerekecektir. Sinop İl Özel İdaresi, mahkeme kararına göre işlem tesis etmediği takdirde davacı maddi manevi tazminat davası açabilecektir. Yanıt, A seçeneği

2020 – KPSS

4. Ankara İdare Mahkemesinde görülen bir iptal davasında Mahkeme, davalı idarenin işlemin nedeni olarak gösterdiği olayı dikkate almayıp resen tespit ettiği başka bir nedene göre hüküm kuruyor.

Ankara İdare Mahkemesinin bu şekilde hüküm kurması, aşağıdaki idare hukuku kavramlarından hangisinin kapsamındadır?

- A) Usul saptırması B) Sebep ikamesi C) Yetki saptırması
- D) Hakkaniyet ilkesi E) Yetkide paralellik

Çözüm

Şıkları tek tek inceleyelim;

Usul saptırması: İdarenin belirli bir amaca ulaşmak için kanun tarafından öngörülen idari usul yerine kanunun başka bir amaç için öngördüğü idari usulü kullanması durumunda ortaya çıkan hukuka aykırılıktır.

Sebepten ikamesi: İdari yargılama usul hukukunda idari mahkemelerce re'sen inceleme yetkisi kullanılarak idari işlem yapılırken esas alınan sebep yerine bu sebebin gerçekleşmemiş olmasından dolayı bir başka sebep gösterilerek iptal davasının reddi yoluna gidilmesidir. Bu durumda idarenin işlemini tesis ederken dayandığı sebep dolayısıyla değil de mahkemece tespit edilen sebep dolayısıyla idari işlemin hukuka aykırı olmadığı sonucuna varılmış olur.

Yetki Saptırması: İdarenin kamu yararı dışında siyasi veya kişisel saiklerle işlem tesis etmesi halinde ortaya çıkan sakatlık türüdür.

Tasarruf İlkesi: İdari yargılama usulünde dava açıp açmamak, dava konusunun belirlenmesi, yargılamanın sona ermesi ve kanun yollarına başvurup başvurmamak hususlarında tarafların serbestliğini ifade etmektedir.

Yetkide Paralellik: Yetki ve şekilde paralellik ilkesi ise, bir idari işlemin yapılmasında yetkili olanların bu işlem yapılırken uygulanan şekil ve usul kurallarının işlemin değiştirilmesi, kaldırılması ve geri alınmasında da geçerli olmasını ifade etmektedir.

Mahkeme, davalı idarenin işlemin nedeni olarak gösterdiği olayı dikkate almayıp resen tespit ettiği başka bir neden göre hüküm kurmuştur. Re'sen araştırma ilkesinin bir sonucu olarak sebep ikamesi yapmıştır. Yanıt, B seçeneği

2018 – Adli İdari Hakimlik

5. Türk idare hukukunda Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararlarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Tüm kararlarına karşı yargı yolu kapalıdır.
- B) Tüm kararlarına karşı yargı yolu açıktır.
- C) Terfi işlemleri ve kadrosuzluk sebebiyle emekliye ayırma işlemleri hariç her türlü ilişik kesme işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.
- D) Görevden uzaklaştırma işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.
- E) Meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz.

Çözüm

2010 yılında yapılan anayasa değişikliği ile birlikte Hakimler Savcılar Kurulu'nun meslekten çıkarma kararlarına karşı yargı yolu açılmıştır. Meslekten çıkarma hariç diğer kararlarına karşı ise yargı yolu kapalıdır. Yanıt, E seçeneği

Dikkat

Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun kararlarına karşı idari başvuru yolu mümkündür. Hakimler ve savcılar hakkında verilen disiplin cezalarına ilişkin kararın tebliğinden itibaren on gün içinde Adalet Bakanı veya ilgililer kararın bir defa daha incelenmesini isteyebilir. Bu halde Kurul, gerekli incelemeyi yaparak kararını verir. Kurulca yeniden incelenerek verilen karara karşı ilgililer tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde itirazda bulunabilirler. İtiraz; İtirazları İnceleme Kurulunca incelenerek sonuçlandırılır.

Çözüm

Anayasanın yargı yolu başlığını düzenleyen 125. Maddesine yer alan düzenlemeler şunlardır:

- İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir.
- Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.
- İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar.
- Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemez.
- İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.
- Kanun, olağanüstü hallerde, seferberlik ve savaş halinde ayrıca milli güvenlik, kamu düzeni, genel sağlık nedenleri ile yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınırlandırabilir.
- İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.

Yüksek Askerî Şûranın yalnızca terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemlerine yargı yolu kapalıdır. İkinci öncülde yer alan "işlemlerin tamamının yargı yolu kapalıdır." Önermesi yanlıştır. Bir ve üçüncü öncüllerse doğrudur.

Yanıt, B seçeneği

Dikkat

İdari yargıda dava türleri, idari işlemlerin hukuka uygunluk karinesinden yararlanması ilkesi anayasada düzenlenmemiştir.

2021 – Adli İdari Hakimlik

6. I. İptal davası açabilmek için davacının menfaati ihlal edilmelidir.
II. Tam yargı davası açabilmek için davacının hakkı ihlal edilmelidir.
III. İdari işlemlere karşı iptal ve tam yargı davası birlikte açılmaz.
IV. İdari işleme karşı tam yargı davası ancak işlemin iptali üzerine açılabilir.

İdari yargılama hukukuna göre yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve IV
E) II, III ve IV

Çözüm

İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 2. maddesine göre idari yargıda dava türleri şunlardır:

İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları ve idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarıdır. Birinci ve ikinci öncül bu nedenle doğrudur. İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 12. maddesine göre ilgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştay'a ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Üçüncü öncülde yer alan iptal ve tam yargı davasının birlikte açılmaması önermesi yanlıştır. Ayrıca ilgililerin öncelikli olarak iptal davası açmaları halinde bu davada işlemin iptaline yönelik talebin reddi iptal davası açmaya engel değildir. İdari yargıda iki dava türü de müstakil davalardır. Birine yönelik kararın diğerine etkisi bulunmaz. Bu nedenle dördüncü öncül yanlıştır. Yanıt, B seçeneği

İPTAL VE TAM YARGI DAVALARININ ÖZELLİKLERİ

İPTAL DAVASI	TAM YARGI DAVASI
- İdari işlemlere karşı açılır. - Amacı hukuka aykırı işlemin geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasıdır. - Menfaati ihlal edilenler tarafından açılabilir. - Objektif niteliklidir. - Sonuçlarından yerine göre üçüncü kişilerde yararlanabilir - Kanunla emredilen istisnalar dışında, dava açılmadan önce idareye başvurulması zorunlu değildir.	- İdari işlem, eylem ve sözleşmelere karşı açılır. - Amacı idari zararın tazmin edilmesidir. - Kişisel hakkı ihlal edilenler tarafından açılabilir. - Sübjektifi niteliktedir. - Sonuçlarından sadece davanın tarafları yararlanır. - Salt idari eylemden doğan tam yargı davalarında idareye başvuru zorunludur. (13. Md)

2011 – Adli İdari Hakimlik

7. I. Yazılı yargılama usulü
II. Dosya üzerinden inceleme
III. Resen araştırma

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri idari yargıda geçerli olan ilkelerdir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

Çözüm

İdari yargılama usulünde geçerli olan ilkeler şunlardır:

Yazılı Yargılama Usulü: İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 1. maddesine göre Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak(dosya) üzerinde yapılır. Yine aynı kanunun 16. maddesine göre Dava dilekçelerinin ve eklerinin birer örneği davalıya, davalının vereceği savunma davacıya tebliğ olunur. İdari yargılama usulünde yazılılık ilkesinin istinasını ise duruşma oluşturmaktadır. İdari yargıda duruşma zorunlu olmayıp tarafların talebine veya mahkemenin re'sen vereceği karara bağlıdır.

Dosya Üzerinden İnceleme İlkesi: Dosya üzerinden inceleme ise mahkemenin kararını verirken sadece önüne getirilmiş dosyada yer alan bilgi ve belgeleri göz önünde bulundurarak karar vermesini ifade eder. Bu ilkenin sonucu olarak dosyada yazılı bulunmayan bir bilgi veya belgeye dayanarak karar verilmesi mümkün değildir. Yazılı yargılama ilkesinin sonucudur.

Re'sen Araştırma İlkesi: İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20. maddesine göre Danıştay, bölge idare mahkemeleri ile idare ve vergi mahkemeleri, bakmakta oldukları davalara ait her türlü incelemeyi kendiliğinden yapar. Mahkemeler belirlenen süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilgilerin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilirler. Bu husustaki kararların, ilgililerce, süresi içinde yerine getirilmesi mecburidir. Re'sen araştırma yetkisi, idari yargılama usulünde, mahkemenin davanın açıldığı andan nihai karar verilinceye kadar geçen safhada, davanın sevk ve idaresi, maddi olayın mevcudiyetinin araştırılması, delillerin elde edilmesi, incelemenin bizzat yapılması veya yaptırılması, maddi olayın hukuki tavsifi, olaya uygulanacak hukuk kurallarının tespiti, olayın hukuki nitelendirmesinin yapılması, iddia ve savunmalarda ortaya konan maddi durumun gerçeğe uygun olup olmadığının araştırılması, işlemin gerekçesinin tespiti, İYUK madde 14'de yer alan ilk inceleme konuları olan görev ve yetki, idari merci tecavüzü, ehliyet, idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı, süre, husumet, delillerin takdiri, kamu düzeninden sayılan hususlar, idarenin sorumluluk esaslarının tespiti, tam yargı davalarında hükmedilecek tazminatın miktarı ve hatta tarafların hiç değinmedikleri olaylar ile üzerinde uzlaştıkları vakıalar ve delillerin elde edilmesi ile ilgili olarak, tarafların talebine ihtiyaç duymaksızın, dava ile ilgili kendiliğinden yaptığı tüm araştırmalara verilen addır. Yargı yerleri sebep ikamesi yapabilir.

Tasarruf İlkesi: İdari yargılama usulünde kişi dava açıp açmamaya özgürce karar vermektedir. Aynı zamanda davacı talep edeceği hukuki korumanın kapsamını belirlemekte de serbesttir. Yine davacı yargılamanın her aşamasında hüküm verilmeden önce davayı sona erdirmeye hakkına sahiptir.

Öncüllere baktığımızda üç öncülünde idari yargılama usulünde geçerli olduğunu görmekteyiz. Yanıt, E seçeneği

2011 – Kaymakamlık

8. Aşağıdakilerden hangisi idari yargı yerlerinin bakmakta oldukları davalara ait her çeşit incelemeleri kendiliklerinden yapmaları anlamına gelir?

- A) Çekişmesiz yargı
- B) Davanın taraflarca hazırlanması
- C) Resen araştırma
- D) Resen icra
- E) Yetki genişliği

Çözüm

İdari yargı yerlerinin bakmakta olduğu davalarda her türlü incelemeyi kendiliklerinden yapmaları re'sen araştırma ilkesinin sonucudur. Bu ilkeye ilişkin kapsamlı açıklamayı bir önceki soruda yapmıştık. Hukuk yargılama usulünde ise taraflarca getirilme ilkesinin geçerli olduğuna ayrıca dikkat edilmelidir. Yanıt, C seçeneği

2010 – Adli İdari Hakimlik

9. Aşağıdakilerden hangisi idarenin bazı işlemlerinin yasama organı tarafından yargı denetimi dışında tutulması anlamına gelir?

- A) Yasama kısıntısı
- B) Hükümet tasarrufları teorisi
- C) Siyasi meseleler doktrini
- D) Yargı kısıntısı
- E) Yasama dokunulmazlığı

Çözüm

Yasama organı tarafından bazı idari işlemlere karşı yargı yolunun kapatılmasına yasama kısıntısı denir. Yasama organı bu kısıntıyı ya açıkça anayasa hükmü ile veya anayasaya dayanmak koşuluyla kanunla getirebilir. Ülkemizdeki yasama kısıntıları şunlardır:

- Hakimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma dışındaki kararları
- Yüksek Askeri Şura'nın terfi işlemleri ve kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemleri
- Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir.
- Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.
- Yargıtay Başkanlar Kurullarının itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri kararlar.
- Danıştay Başkanlar Kurulunun itiraz üzerine veya doğrudan doğruya verdikleri kararlar.

Yargı Kısıntısı-Hükümet Tasarrufu: İdari işlemlerin denetlenmesine, bizzat idari yargı yerlerinin kendileri tarafından getirilen kısıtlamalardır. Hükümet tasarrufları, idari makamlar tarafından tesis edilen ve hukuka aykırılığı ileri sürülemeyecek olan işlemlerdir. Örneğin yürütmenin salt siyasi nitelikteki işlemleri, zorunlu göç ve iskân kararları gibi idari nitelikteki işlemler hükümet tasarrufu olarak nitelendirilerek yargı yerlerince denetlenmemiştir.

Yanıt, A seçeneği

Dikkat

Hakimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma kararlarına karşı tam yargı davası açılabilir.

2010 – Adli İdari Hakimlik**10. İdari yargı yetkisiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Yerindelik denetimi yapılamaz.
- B) İdari eylem ve işlem niteliğinde yargı kararı verilemez.
- C) İdarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilemez.
- D) Kamu yararına uygunluk denetimi yapılamaz.
- E) İdari yargı yetkisi idari işlemlerin ve eylemlerin, hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır.

Çözüm

Anayasa 125/4' göre, yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler.

İdare, yükümlü olduğu bir kamu hizmetini ifa ederken hizmetin gereklerini belirlemek, hizmet için en yerinde olanın ne olduğunu seçmek ve takdir etmek, kanunun verdiği yetkiye bağlı olarak şartların oluşması halinde harekete geçip geçmemek ya da ne zaman ve nerde harekete geçileceğini tespit etmek hakkına sahiptir. Bu sebeple, idari yargıda, takdir yetkisine dayanılarak yapılan işlemin yerindeliğinin denetimi yapılamaz. İdareye tanınan yerindeliğin tayini, mevcut seçeneklerden birisinin tercih edilmesi ile sınırlıdır. İdarenin, hukuken geçerli çözüm yolları içerisinde kendisine göre en uygun olanı seçme yetkisine sahip olduğu hallerde yapılacak denetim sadece kanunen geçerli çözüm yollarından birinin seçilip seçilmediğinin kontrolü şeklinde olacaktır. Eğer idare, izin verilen çözüm yollarından birini seçmiş ise artık neden öteki çözüm yollarını seçmediği sorgulanamayacaktır. Örneğin; Bir belediye, sahip olduğu bütçesiyle hizmet verdiği alanda park ya da köprü işleri yapmaya yetkili ise ve tercihini park yapmak yolunda kullanmışsa artık ona neden köprü yapmadığı sorulmayacaktır. Böyle bir sorgulama yapılması, yargı organının idari işlemin niteliğine karar vermesi anlamını taşıyacaktır.

İdari yargı yürütmenin görevinin yerine getirilmesini kısıtlayacak biçimde karar alamaz. İdari yargı denetimi idare tarafından yapılmış olması gereken idari işlem veya eylemin varlığına bağlıdır. İdare tarafından yapılmış bir işlem veya eylem olmadan idareyi belli bir yönde işlem ya da eylem yapmaya zorlamak amacıyla idari yargıya başvurulamaz.

İdari yargı idari işlem ve eylem niteliğinde veya takdir yetkisinin kaldırarak biçimde karar alamaz.

İdari yargı yerleri idari işlem ve eylemlerinin hukuka uygunluğunun veya aykırılığının saptanmasından sonra idare yerine geçip eylem ve işlem yapamaz. İdarenin takdir yetkisini ortadan kaldıramaz. Takdir yetkisinin ölçütleri ise, eşitlik ilkesine uygunluk, kamu yararı ve hizmet gereklerine uygunluk, kanuna uygunluk maddi olaya uygunluktur.

İdari yargı yerleri bir idari işlemin iptali için açılan davada işlemi yetki, şekil, sebep, konu ve amaç unsuru yönünden denetlemektedir. İdari işlemin amacı kamu yararı olduğu için işlem kamu yararı amacı dışında tesis edildiği tespit edilmişse işlemin iptaline karar verir. Bu nedenle "kamu yararına uygunluk denetimi yapılamaz" önermesi yanlıştır. Yanıt, D seçeneği

2009 – Kaymakamlık

11. I. İdari yargı yerleri, davanın hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek açılması hâlinde dava dilekçesinin tespit edilecek gerçek hasma tebliğine karar verir.
- II. İdari yargı yerleri, bakmakta oldukları davalara ait her çeşit incelemeleri kendiliklerinden yaparlar.
- III. İdari yargı yerleri, bakmakta oldukları davalarda bilirkişi incelemesine başvururken bilirkişi seçimini resen yaparlar.

İdari yargılama usulü hukuku kurallarıyla ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri tam yargı davalarında da uygulanır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

Çözüm

İdari yargılama usulünün genel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

- a. Yazıllık:** İdari yargılama usulü yazılıdır. İdari yargı yerleri incelemeleri dosya üzerinden yaparlar. İdari yargılama usulünde duruşma yapılabilmesi için, idari yargılama usul kanunda öngörülen koşulların gerçekleşmesi gerekir. (16.md)
- b. Re'sen Araştırma İlkesi:** İdari yargılama usulünde delillerin araştırılması ve tespitinde, davanın yürütülmesinde kendiliğinden hareket eder. Hâkim tarafların sunduğu delillerle yetinmeyi maddi gerçeği resen araştırma yetkisine sahiptir. (20. md)
- c. Basit ve Az masraflı Oluşu:** İdari yargılama usulü esas itibarıyla basit ve az masraflıdır.
- d. Savcılık Makamı:** İdari yargılama usulünde savcılık makamı yalnızca Danıştay'da bulunmaktadır.
- e. Delil Türleri:** Tanık dinlenmez, yemine başvurulmaz. Bilirkişi atanabilir. Keşif yapılabilir. Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir. Bilirkişilerin idari yargı yerlerince re'sen seçilebileceği hükmünün İdari Yargılama Usul Kanunundan çıkarıldığına dikkat edilmelidir.

Davanın hasım gösterilmeden açılması halinde gerçek hasmı tespit edip dilekçeyi gerçek hasma tebliğ eder.

Yukarıdaki açıklamalara göre I ve II. Öncüllerin doğru olduğunu görmekteyiz. Yanıt, C seçeneği

2008 – Adli İdari Hakimlik

12. Türk hukukunda aşağıdaki sözleşme türlerinden hangisinin, menfaati ihlal edilen üçüncü kişiler tarafından idari yargıda iptal davasına konu edilmesi mümkündür?
- A) 3996 sayılı Kanun'a göre akdedilen Yap-İşlet-Devret sözleşmeleri
- B) Tahkim şartı içermeyen imtiyaz sözleşmeleri
- C) 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre akdedilen sözleşmeler
- D) Kamu ihale sözleşmeleri
- E) 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a göre akdedilen hisse devri sözleşmeleri

Çözüm

Bir sözleşmenin idari yargının görev alanına girebilmesinin koşulu idari sözleşme niteliği taşımasıdır. Kural olarak özel hukuk sözleşmeleri idari yargının görev alanına girmez. Şıklarda yer alan;

- Yap işlet devret sözleşmeleri,
- Devlet İhale Kanunu'na göre akdedilen sözleşmeler,
- Kamu ihale sözleşmeleri,
- Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'a göre akdedilen hisse devri sözleşmeleri

özel hukuk sözleşmesi niteliğinde olduğu için adli yargının görev alanına girer. İmtiyaz sözleşmeleri ise idari sözleşme niteliğinde olduğu için idari yargının görev alanına girmektedir. Yanıt, B seçeneği

Dikkat

İdari sözleşmelerin uygulamasından doğan davalar tam yargı davasına konu olmaktadır. Ancak idari sözleşmelerden ve idarenin özel hukuk sözleşmelerinden ayrılabilir nitelikteki tek yanlı, icrai nitelikte olan işlemler iptal davasına konu olabilir. Sözleşme imzalanmadan önceki ilan aşaması, ihale kararının alınması gibi işlemler iptal davasına konu olabilir.

2008 – Adli İdari Hakimlik

13. Aşağıdakilerden hangisi 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda belirtilmiş olan ilke, kural ya da usullerden biri değildir?

- A) Yazılı yargılama usulü
- B) İncelemenin evrak üzerinden yapılması
- C) İdari yargı yerlerinin bakmakta oldukları davalara ait her çeşit incelemeyi kendiliklerinden yapmaları
- D) Duruşmalı işlerde kararın duruşma yapıldıktan sonra en geç 15 gün içinde verilmesi
- E) İdari yargılamanın basit ve az masraflı olması

Çözüm

İdari yargılama usulünde yargılama hâkim olan ilkelerden yazılı yargılama ve evrak üzerinden yargılama usulü İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 16. Maddesinde, re'sen araştırma ilkesi 20. Maddesinde, duruşmalı işlerde karar verme süresi 19. maddesinde düzenlenmiştir. İdari yargılamanın basit ve az masraflı oluşu kanunda düzenlenmemiştir. Yanıt, E seçeneği

2008 – Adli İdari Hakimlik

14. İl Milli Eğitim Müdürü olarak görev yapan A'nın bu görevden alınarak Millî Eğitim Bakanlığında memur kadrosuna atanmasına ilişkin işlem dolayısıyla maaşında meydana gelen azalmadan doğan zararının giderilmesi istemiyle görevli ve yetkili idari yargı yerinde açtığı davanın türü aşağıdakilerden hangisidir?
- A) İptal davası
B) Yorum davası
C) Tam yargı davası
D) Tespit davası
E) İstirdat davası

Çözüm

İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 2. maddesine göre idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar (ihlal edilen) tarafından açılan dava tam yargı davasıdır. Tam yargı davasının özellikleri şunlardır:

- Tam yargı davası idari işlem, eylem veya sözleşmeden kaynaklanan zararların karşılanması amacıyla açılır.
- Tam yargı davasının açılabilmesi için bir hakkın kamu gücü tarafından ihlal edilmiş olması gerekmektedir.
- İhlal edilen hakkın kişisel ve doğrudan olması gerekir.
- Tam yargı davaları sübjektif nitelikli davalardır.
- Tam yargı davası sonucunda verilen karar kural olarak yalnızca davanın taraflarını ilgilendirir.
- Tam yargı davaları ile iptal davaları aynı yargılama usulüne tabidir.

Yanıt, C seçeneği

Dikkat

İdari yargıda tespit ve yorum davası gibi dava çeşitleri bulunmamaktadır. İstirdat davaları ise Danıştay kararlarında tam yargı davasının ayrı bir türü olarak kabul edilmektedir.

2008 – Kaymakamlık

15. I. Yazılı yargılama usulü
II. Evrak üzerinden inceleme usulü
III. Seri yargılama usulü
IV. Kendiliğinden inceleme usulü

İdari yargılama usulünde yukarıdaki usullerden hangisi ya da hangileri uygulanmaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve IV

Çözüm

İdari yargılama usulünde geçerli olan ilkeler; yazılı yargılama ve evrak üzerinden inceleme usulü, re'sen araştırma ilkesidir. Seri yargılama usulü idari yargılama usulünde kullanılmamaktadır. Yanıt, B seçeneği

2008 – Kaymakamlık

16. K Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi olan M hakkında, 21.12.2006 tarihli sınavda kopya çektiği iddiasıyla disiplin soruşturması açılmış, Fakülte Yönetim Kurulunun 20.01.2007 tarihli kararıyla M'ye bir yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezası verilmiştir. M, hakkında verilen bu cezanın iptali istemiyle 14.02.2007 tarihinde görevli ve yetkili mahkemede bir iptal davası açmıştır.
- I. Davayı gören mahkeme, M'nin herhangi bir talebi olmadığı halde, 25.05.2007 tarihli ara kararıyla işlem dosyasının gönderilmesini davalı idareden istemiştir.
 - II. M, 28.06.2007 tarihinde davalı idareye başvurarak dava konusu disiplin cezasıyla ilgili olduğunu düşündüğü bir belgenin bir örneğinin kendisine verilmesini istemiştir
 - III. Davayı gören mahkemenin davanın reddine ilişkin kararı üzerine temyiz yoluyla kendisine ulaşan kimi belgelerin kanıt olarak kabulüne karar vermiştir

Yukarıdaki karar ve istemlerden hangisinin ya da hangilerinin dayanağı 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 20.maddesinde öngörülen resen araştırma ilkesidir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

Çözüm

İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 20. maddesine göre Danıştay, bölge idare mahkemeleri ile idare ve vergi mahkemeleri, bakmakta oldukları davalara ait her türlü incelemeyi kendiliğinden yapar. Mahkemeler belirlenen süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilgilerin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden isteyebilirler. I. öncülde yer alan talebe bağlı olmaksızın idareden işlem dosyasının gönderilmesinin istenmesi, III. öncülde yer alan temyiz aşamasında kendisine ulaşan kimi belgeleri kanıt olarak kabul etmesi re'sen araştırma ilkesinin sonucudur. II. öncülde ise belgeyi mahkeme değil davacı istediği için re'sen araştırma ilkesinin sonucu değildir. Yanıt, C seçeneği

2007 – Kaymakamlık**19. Aşağıdakilerden hangisi idari rejimin özelliklerinden birisidir?**

- A) Anayasa Mahkemesinin varlığının zorunlu olması
- B) İdari makamların işlemlerinin üst idari makamların denetimine açık olması
- C) Özel kişiler arasındaki uyuşmazlıklara uygulanan hukukun idare hukukundan farklı olmaması
- D) İdari uyuşmazlıkların adli yargı kolundan farklı bir yargı kolunda görülmesi
- E) Yerel yönetimlerin idari vesayet denetimine tabi olmaları

Çözüm

Ülkemizde idari rejim sistemi geçerlidir. İdari rejimin başlıca özellikleri ise şunlardır:

- Bağımsız ve icrai karar alabilme yeteneğine sahip bir idarenin varlığı
- İdari teşkilata, idari faaliyete ve idarenin denetimine mahsus, özel hukuktan bağımsız bir idare hukukunun varlığı
- Adli yargıdan bağımsız bir yargı kolu olarak örgütlenen, idarenin hukuka uygunluğunu denetlemekle sınırlı bulunan ve kendine has usul kurallarına sahip olan genel yetkili bir idari yargının varlığı
- Adli yargı ile idari yargı arasında çıkabilecek görev ve hüküm uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin bir mekanizmanın/ usulün varlığı

Yanıt, D seçeneği

2007 – Kaymakamlık**20. Aşağıdakilerden hangisi iptal davasına konu edilemez?**

- A) Memuriyetten çıkarılmaya ilişkin disiplin cezası
- B) Başka bir memuriyete atanmaya ilişkin karar
- C) Memuriyete girme isteminin reddine ilişkin karar
- D) Disiplin soruşturması açılması gerektiği yönünde teftiş heyeti raporu
- E) Memurun görev yerinin değiştirilmesine ilişkin karar

Çözüm

Bir işlemin iptal davasına konu olabilmesi için idari işlem olması gerekmektedir. İdarece tek yanlı olarak tesis edilen ve hukuk dünyasında sonuç doğuran işlemlere idari işlem denir. İdari işlemin özellikleri ise şunlardır:

İdari işlem icrai nitelikte olmalıdır. Hukuk dünyasında sonuç doğurmayan işlemler iptal davasına konu olmazlar. Aşağıda yer alan icrai nitelikte olmayan işlemler iptal davasına konu olmazlar.

- Görüş bildiren işlemler
- Danışma işlemleri
- Hazırlık işlemleri tek başına iptal davasına konu olmazlar.
- Bildirim niteliğindeki faaliyetler
- İç düzen faaliyetleri
- Heyet, müfettiş, soruşturmacı raporları

Bir idari işlemin iptal davasına konu olabilmesi için kesin olması gerekmektedir. Yani başka bir idari makamın onayına ihtiyaç duyulmaksızın hukuk düzeninde değişiklikler meydana getirebilmesi gerekmektedir. Örneğin 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre "yeniden görüşülmesi istenmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir. Yine İlçe trafik komisyonu kararları, il trafik komisyonu başkanlığınca karara bağlanıp vali onayı ile yürürlüğe girmesiyle birlikte kesin ve icrai işlem niteliği kazanır.

Şıkları incelediğimizde A, B, C ve E hukuk dünyasında sonuç doğuran icrai nitelikte işlem olduğu için iptal davasına konu olabilirler. Ancak D şıkında yer alan teftiş heyeti raporu icrai nitelik taşımadığı için iptal davasına konu olmaz. Yanıt, D seçeneği.

Dikkat

İlk incelemede işlemin kesin ve yürütülebilir olup olmadığı kendiliğinden dördüncü sırada incelenir. Eğer işlem kesin ve yürütülebilir değilse dava reddedilir.

2007 – Kaymakamlık

21. İptal davasıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- Menfaati olanların dava ehliyeti vardır
- Kişisel hakkı ihlal edilmiş olanların dava ehliyeti yoktur
- Genel dava açma süresi 60 gündür
- Sadece etkili idari işlemlere karşı açılabilir
- İptal davalarında yerindelik denetimi yapılamaz.

Çözüm

İptal davaları idari işlemin yetki, şekil sebep, konu ve amaç yönünden hukuka aykırılığı iddiasıyla açılan dava türüdür. Bir idari işlemde menfaati ihlalinin edilenler iptal davası açabilir. A şıkkı doğrudur. Menfaat kişisel, güncel ve meşru olmalıdır. Menfaatin kişisel olması bir idari işlemin doğrudan o kişi hakkında yapılmış olması anlamına gelmez. Bir idari işlem kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak etkiliyorsa menfaat ihlali gerçekleşmiştir. Danıştay içtihatlarına göre semt sakini olma, köy sakini olma, o semt veya köy ile ilgili tesis edilen işlemlere karşı iptal davası açmada kişisel menfaatin bulunduğu gösterir. Bu nedenle B şıkkında yer alan önerme yanlıştır. Meşru menfaat ise hukuksal bir durumdan çıkan veya hukuksal duruma dayanan menfaattir. Örneğin uyuşturucu satıldığı gerekçesiyle ruhsatı iptal edilen bir işletmenin açtığı davada menfaatin meşru olmaması sebebiyle dava ehliyet yönünden reddedilir. Güncel olmayan bir menfaat için iptal davası açılmaz. Kural olarak doğmamış bir menfaate karşı iptal davası açılmaz. Danıştay içtihatlarına göre menfaatin dava açıldığı tarihte var olması, dava süresince devam etmesi ve davanın karara bağlandığı tarihte mevcut olması gerekmektedir.

C şıkkı doğrudur. İdari yargıda genel dava açma süresi 60 gündür. D şıkkı doğrudur. Önceki soruda açıkladığımız gibi idari yargıda kesin ve yürütülebilir işlemlere karşı dava açılabilir. E şıkkı doğrudur. İdari yargı denetimi hukuka uygunluk denetimi ile sınırlıdır. İdari yargı yerleri yerindelik denetimi yapamazlar. Yanıt, B seçeneği

2007 – Kaymakamlık**22. Aşağıdakilerden hangisi iptal davalarına konu edilebilir?**

- A) Sadece sarıh işlemler
- B) Sadece bireysel işlemler
- C) Sadece subjektif işlemler
- D) Sadece şart işlemler
- E) Sadece icrai işlemler

Çözüm

Bir idari işleme karşı iptal davası açılabilmesinin tek koşulu işlemin icrai nitelikte olmasıdır. İşlemin türü önemli değildir. Bireysel, genel ve düzenleyici işlemlere karşı, bu işlemler icrai nitelikte olduğu sürece iptal davası açılabilir. Yanıt, E seçeneği

2006 – Kaymakamlık

23. Türkiye’deki idari yargı sistemiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Dereceli olarak örgütlenmiştir.
- B) Aynı bir yargı kolu olarak örgütlenmiştir.
- C) Dayanağını Anayasa’dan alır.
- D) Sadece genel idari yargıdan oluşmaktadır. Aynı bir askeri yargının varlığı söz konusu değildir.
- E) Dar görevlidir, sadece kanunda sayılmış idari davalara bakar.

Çözüm

Türkiye’de idari yargının özellikleri şunlardır:

Dayanağını anayasadan alır. Anayasa 155/1’e göre Danıştay idari mahkemelerce verilen ve kanunların başka bir idari yargı merciine bırakmadığı kararlar ve hükümlerin son inceleme mercidir.

Kanunlarda gösterilen belirli davalara da ilk derece mahkemesi olarak bakar. B ve C şıkkı doğrudur.

Danıştay biçiminde örgütlenmiştir. Danıştay’ın hem yargısal hem de idari nitelikte görevleri bulunmaktadır. Danıştay bazı davalara ilk derece sıfatı ile bakarken bazı konularda da görüş bildirir.

Görev alanı geniş tutulmuştur. İşlemlerin iptali ve işlemlerle eylemlerden doğan zararın tazmini idari yargıda konu edilebilir. Yani kanunla sınırlı sayıda belirtilmiş davalara bakmaz. Başkaca kanunlarda özel hüküm yoksa idari işlem, eylem ve sözleşmelere karşı idari yargıda dava açılır. Geniş görevli sistemlerin aksine görev alanı dar olan sistemlerde idari yargı sadece iptal davalarına bakmakta idarenin mali sorumluluğuna yönelik olan tam yargı davalarına bakmamaktadırlar. E şıkkı yanlıştır.

Genel görev ilkesi uygulanmaktadır. İdari yargıda genel görevli mahkeme idare mahkemeleridir.

Kanunla başka bir mahkemenin görev alanına sokulmayan tüm idari davalarda görevli mahkeme idare mahkemeleridir.

Dereceli sistem öngörülmüştür. İdare ve vergi mahkemeleri ilk derece, istinaf merci bölge idare mahkemeleri ve temyiz süreçlerini inceleyen Danıştay üst derece mahkemelerdir. İdari yargıda kural olarak iki dereceli sistem öngörülmüştür. İdari yargıda ivedi yargılama usulüne tabi davalarda iki dereceli sistem öngörülmüştür. İlk derece mahkemelerinin kararlarına karşı doğrudan temyize başvurulur. İdari Yargılama Usul Kanunu’nun 46. Maddesi kapsamına giren işlerde ise üç dereceli sistem öngörülmüştür. İlk derece mahkemelerinin kararına karşı istinaf başvurusunda bulunulabilir. İstinaf üzerine verilen karara karşıda temyiz yoluna gidilebilir. Yanıt, E seçeneği

2006 – Kaymakamlık

24. İptal davaları ve idari yargı yetkisiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) İptal davası, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biriyle hukuka aykırı olduklarından dolayı kişisel hakları doğrudan ihlal edilenler tarafından açılır.
- B) İdari yargı yetkisi idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimiyle sınırlıdır. İdari mahkemeler yerindelik denetimi yapamazlar.
- C) İdari yargı yerince verilen iptal kararı, idari işlemi tesis edildiği tarihten itibaren ortadan kaldırır.
- D) İptal davaları, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikteki idari işlemler hakkında açılabilir.
- E) İptal davalarının esas amacı idarenin hukuka uygun davranmasını sağlamaktır.

Çözüm

Önceki sorularda da açıkladığımız gibi iptal davaları menfaati ihlal edilenler tarafından açılabilen dava türüdür. Dava açılabilmesi için idarece tesis edilen işlemin kişi üzerinde doğrudan sonuç doğurması gerekmez. Dolaylı olarak sonuçları etkiliyorsa ilgililer iptal davası açabilir. A şıkkında yer alan doğrudan kişisel hakkı ihlal edilenler tarafından iptal davası açılabilir önermesi yanlıştır.

İdari yargı yetkisi idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimiyle sınırlıdır. İdari mahkemeler yerindelik denetimi yapamazlar. İptal davasında amaç idarece hukuka aykırı biçimde tesis edilen bir işlemin mahkemece iptal edilmesidir. Bu dava türü idarenin hukuka uygun davranmasını sağlamaktadır. B ve E şıkkı doğrudur.

İptal davaları geçmişe etkilidir. İşlem tesis edildiği tarihten itibaren tüm hüküm ve sonuçlarını ortadan kaldırır. Kararın verilmiş olması yeterlidir. Kesinleşmesi gerekmez. C şıkkı doğrudur.

İşlemin iptal davasına konu olabilmesi için kesin ve yürütülebilir nitelikte olması gerekmektedir. D şıkkı doğrudur. Yanıt, A seçeneği

2008 – Adli İdari Hakimlik

25. İdari yargı yerlerinin, iptal davalarında idari işlemin nitelendirmesi konusunda iddia ve savunma ile bağlı olmaması, aşağıdaki idari yargılama hukuku ilkelerinden hangisine dayanır?

- A) Kendiliğinden araştırma
- B) Öngörülebilirlik
- C) Değişkenlik
- D) Uyarılama
- E) Uzmanlık

Çözüm

İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 16. Maddesine göre idari yargı yerleri her türlü incelemeyi kendiliğinden yaparlar. Bu idari yargılamada maddi gerçeğin re'sen araştırılması ilkesi anlamına gelmektedir. Yanıt, A seçeneği

2

2. BÖLÜM

2025 – İYÖS

1. 2575 sayılı Danıştay Kanunu'na göre Danıştay Başsavcısı seçilebilmek için en az kaç yıl Danıştay üyeliği yapmış olmak zorunludur?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

Çözüm

Danıştay Başkanı ve Başsavcısı seçilebilmek için altı yıl, başkanvekili ve daire başkanı seçilebilmek için üç yıl süre ile Danıştay üyeliği yapmış olmak zorunludur. Danıştay Başkanı, Başsavcısı, başkanvekilleri ve daire başkanlarının görev süreleri dört yıldır. Seçim, görev sürelerinin biteceği tarihten on beş gün önce veya diğer sebeplerle boşalma tarihinden itibaren on beş gün içinde yapılır. Danıştay Başkanı, Başsavcısı, başkanvekilleri ve daire başkanları kendi üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilirler. Seçim gizli oyla yapılır. İlk üç oylamada sonuç alınamazsa, seçim üçüncü oylamada en çok oy alan iki aday arasında yapılır. Dördüncü oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa seçim, yeniden aday gösterilerek tekrarlanır. Şu kadar ki, bundan sonraki üç oylamada sonuç alınamazsa dördüncü oylamada en çok oy alan seçilmiş sayılır.

Danıştay Başsavcısının görevleri şunlardır:

- Başsavcı, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarını, esas hakkındaki düşüncelerini bildirmek üzere, uygun göreceği görev ayırımına göre savcılara havale eder.
- İçtihadı birleştirme talebinde bulunabilir.
- Kanun yararına temyiz başvurusunda bulunma ve olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma yetkisine sahiptir.

Yanıt, D seçeneği

Dikkat: Danıştay Başsavcısı, Yüksek Disiplin Kurulunun doğal üyesidir.

2025 – İYÖS

2. 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunu'na göre bölge idare mahkemesi başkanları aşağıdaki mercilerden hangisi tarafından atanır?

- A) Cumhurbaşkanı
B) Adalet Bakanı
C) Hakimler ve Savcılar Kurulu
D) Danıştay Genel Kurulu
E) Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu

Çözüm

Bölge idare mahkemesi başkanı ve daire başkanları birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş; daire üyeleri ise en az birinci sınıfa ayrılmış olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idari yargı hâkim ve savcıları arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulunca atanır.

Başkanın görevleri şunlardır:

- Mahkemeyi temsil etmek.
- Bölge idare mahkemesi başkanlar kuruluna ve adalet komisyonuna başkanlık etmek, alınan kararları yürütmek.
- Mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak ve bu yolda uygun göreceği önlemleri almak.
- Bölge idare mahkemesinin genel yönetim işlerini yürütmek.
- Bölge idare mahkemesi memurlarını denetlemek veya denetletmek, personelden kendisine doğrudan bağlı olanlar hakkında ilgili kanunda belirtilen disiplin cezalarını uygulamak.
- Dairelerin benzer olaylarda kesin olarak verdikleri kararlar arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi için başkanlar kuruluna başvurmak.
- Hukuki veya fiili nedenlerle bir dairenin kendi üyeleri ile toplanamadığı hâllerde ilgisine göre diğer dairelerden kıdem ve sıraya göre üye görevlendirmek.

Yanıt, C seçeneği

Dikkat: Bölge idare mahkemelerinde görev yapan başkan, daire başkanı ve üyelerin görevden doğan veya görev sırasında işlenen suçları ve şahsi suçlarıyla ilgili soruşturma ve kovuşturmalar, görev yapılan bölge idare mahkemesinin bulunduğu ilin en yakın bölge adliye mahkemesi cumhuriyet savcıları ve ceza dairelerince yürütülür.

2025 – HMGS

3. 2575 sayılı Danıştay Kanunu'na göre Danıştay üyelerinin hangi dairede görev yapacağını belirleme yetkisi aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Danıştay Başkanı
- B) Danıştay Başkanlık Kurulu
- C) Danıştay Başkanlar Kurulu
- D) Danıştay Dava Daireleri kurulları
- E) Danıştay Genel Kurulu